

สรุปเชิงบริหาร

การประชุมคณะกรรมการประสานงานขบวนองค์กรชุมชน

ครั้งที่ 2/2550

ณ ศรีปทุม ลองสเตย์ จ.ปทุมธานี

วันที่ 12 – 13 มิถุนายน 2550

ตามที คณะกรรมการประสานงานขบวนองค์กรชุมชน ได้มีการประชุมครั้งที่ 2/2550 เมื่อวันที่ 12-13 มิถุนายน 2550 ณ ศรีปทุม ลองสเตย์ จ.ปทุมธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ ทิศทาง บทบาทการทำงานลักษณะที่เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ระดับนโยบายที่มีอยู่ เช่น ศจพ.ปชช., การฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่น ฯลฯ พร้อมทั้งการวางแผนทางการขับเคลื่อนสภาองค์กรชุมชน ซึ่งสาระสำคัญของการประชุมเริ่มจาก ผอ.พอช. ได้ให้แนวคิดต่อการพัฒนาขบวนองค์กรชุมชนว่า คณะกรรมการฯ ชุดนี้ถือได้ว่าเป็นโครงสร้างที่สำคัญที่มีการโยกคนทำงานในทุกกลุ่มจังหวัด ซึ่งในระยะที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าขบวนชุมชนมีสถานภาพได้รับการยอมรับมากขึ้น เช่น **สวัสดิการ**ที่ได้มีการตั้งคณะกรรมการระดับชาติ, **บ้านมั่นคง**จะมีการตั้งคณะกรรมการเมืองขึ้นในทุกภาค, **ทรัพยากรธรรมชาติ** มีแนวทางในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับกระทรวงทรัพยากรฯ โดยดำเนินการในพื้นที่ที่ปฏิบัตินำร่อง, **พรบ.สภาองค์กรชุมชน** ควรใช้มิติของความชัดเจนของพื้นที่รูปธรรมที่มีอยู่เป็นฐานสำคัญในการดำเนินงาน และปรับเปลี่ยนแนวคิดของระบบที่มีอยู่ให้มีความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนมากขึ้น ซึ่งควรเริ่มจากการหารือร่วมกันระหว่าง ผู้นำองค์กรชุมชน, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้านทั้งหลายเข้ามามีส่วนร่วมกัน ในเรื่อง**การฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่น** มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่น ที่จะเป็นกลไกเชิงระบบ เป็นมิติการทำงานแบบใหม่ที่เป็นการดึงทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นวิถีชีวิต วัฒนธรรม การทำมาหากิน ทรัพยากรธรรมชาติ ฯลฯ ที่ค่อย ๆ หายจากชุมชนให้กลับเข้ามา และสิ่งที่ควรได้ในวันนี้ คือ เนื้อหาเชิงขบวนการทั้งระดับพื้นที่ จังหวัด ภาค ส่วนกลาง และชาติ มีการจัดระบบของตนเอง มีการเชื่อมโยงพื้นที่การทำงานจากระดับจังหวัดเป็นเครือข่าย ให้มีสถานะภาพระดับจังหวัดมากขึ้น มีการพลิกฟื้นระบบที่ให้ชุมชนท้องถิ่นเป็นตัวตั้ง มีการสร้างความเข้มแข็งที่เริ่มดำเนินการทันที ซึ่งถ้าชุมชนเข้มแข็งแล้วหน่วยงานก็จะหันมาให้ความสนใจเองซึ่งจะเป็นระบบการเมืองแบบใหม่ เป็นการเมืองภาคประชาชน

จากนั้น นายสังคม เจริญทรัพย์ คณะกรรมการสถาบันฯ ได้อธิบายถึงพัฒนาการและความสำคัญของคณะกรรมการประสานงานฯ ที่มีพัฒนาการตั้งแต่ปี 2540 และปรับเปลี่ยนมาอย่างต่อเนื่องจนถึงชุดนี้ที่เป็นการเชื่อมโยงคนทำงานในระดับกลุ่มจังหวัดและผู้แทนทุกประเด็นยุทธศาสตร์ และได้กล่าวสรุปผลการสัมมนาครั้งที่ 1/2550 ที่ได้มีการวิเคราะห์ปัจจัยภายในที่ส่งผลกระทบต่อขบวนองค์กรชุมชนทั้งระดับตำบล จังหวัด กลุ่มจังหวัด และ ภาค และแนวทางที่ได้วางไว้ในกรอบการขับเคลื่อนในระยะเร่งด่วน คือ การพัฒนาระบบข้อมูล การเคลื่อนงานในพื้นที่ และ การหนุนเสริมงานในพื้นที่ ซึ่ง นายสำเริง เสกขุนทด ผู้แทนผู้จัดการภาค พอช. ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า หลังจากการประชุมดังกล่าวได้มีกลไกในการขับเคลื่อนงานในพื้นที่ในรูปแบบของคณะกรรมการชุดต่าง ๆ และการทำงานในทุกประเด็น โดยมี

ตัวอย่างความก้าวหน้าของแต่ละประเด็น เช่น ทรัพยากร ได้เริ่มต้นเชิงความร่วมมือกับหน่วยงานในกระทรวงมีการทำบันทึกความร่วมมือในพื้นที่ปฏิบัติการนำร่อง สวัสดิการ จะมีการตั้งสมัชชาสวัสดิการแห่งชาติที่โยงการทำงานให้เกิดขึ้นในระดับจังหวัด แผนชุมชน มีการโยงการทำงานกับศูนย์คุณธรรม, สสส., SML, บ้านมั่นคง, มีการดำเนินการตั้งคณะกรรมการเมือง เป็นต้น ซึ่งจากการดำเนินงานในระยะที่ผ่านมาจะเห็นว่ากลไกการทำงานของภาคประชาชนมี 2 กลไก คือ กลไกที่เป็นารเคลื่อนโดยภาคประชาชน และ กลไกที่เข้าไปสัมพันธ์กับหน่วยงานในระดับพื้นที่

สำหรับปัจจัย/สถานการณ์ปัจจุบันที่จะส่งผลกระทบต่อขบวนการองค์กรชุมชนทั้งในระดับพื้นที่ และ ระดับนโยบาย คุณทิสราพรโมกษ์ และ คุณพลากร ได้กล่าวร่วมกันว่าปัจจัยปัจจุบันที่ส่งผลกระทบต่อขบวนการองค์กรชุมชนในขณะนี้ มีอย่างหลากหลาย เช่น สวัสดิการชุมชนที่ได้มีการตั้งคณะกรรมการสวัสดิการชาติ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ที่ได้มีจุดเปลี่ยนที่สำคัญของความร่วมมือกับหน่วยงานโดยเฉพาะในกระทรวงทรัพยากรฯ การฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่นได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่นระดับชาติ และ ศจพ.ปชช. ซึ่งขณะนี้ได้มีงบประมาณในการขับเคลื่อนงานแล้ว และที่สำคัญที่สุดในขณะนี้คือ สภาพองค์กรชุมชน ที่อยู่ในระหว่างการผลักดัน พรบ.ให้มีผลในการบังคับใช้ เป็นต้น จากนั้นได้มีการแบ่งกลุ่มย่อย 3 กลุ่ม เพื่อวางแผนงานเกี่ยวกับการขับเคลื่อนงานของคณะอนุกรรมการประสานฯ ที่ให้เชื่อมโยงการทำงานกับ การฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่น, ศจพ.ปชช., สภาพองค์กรชุมชน และ การรับรองสถานภาพ สรุปได้ดังแผนภาพ ดังนี้

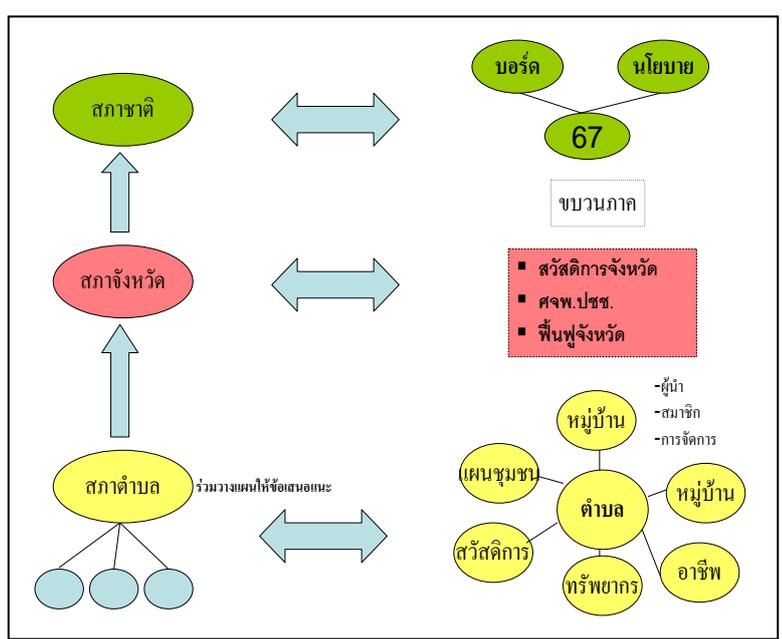
บทบาทการบริหารจัดการขบวนองค์กรชุมชน

บทบาทเชิงนโยบาย	บทบาทเชิงพื้นที่
<p>1. การยกระดับพื้นที่รูปธรรม : ยกกระดับพื้นที่รูปธรรมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ทั้งแนวคิดและการดำเนินงานกับสาธารณะชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในการสนับสนุนจากหน่วยงาน</p>	<p>1. การเชื่อมโยงขบวนการ : การเชื่อมโยงองค์กรชุมชนในจังหวัดให้เป็นเครือข่ายโดยทำให้ขบวนองค์กรชุมชนเป็นขบวนที่มีพลังในการพลิกฟื้น / เปลี่ยนแปลงระบบจากเดิมแบบ “บนลงล่าง” เป็น “ล่างขึ้นบน”</p>
<p>2. การขยายพื้นที่ : เป็นตัวกลางในการขับเคลื่อนให้เกิดการขยายพื้นที่ โดยการใช้พื้นที่รูปธรรมเป็นตัวอย่างในการขับเคลื่อนสร้างความเข้าใจและขยายผล ให้สามารถบูรณาการสนับสนุนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้</p>	<p>2. หนุนเสริม : ทั้งในการปฏิบัติการ และ วิถีคิดของชุมชนท้องถิ่นให้มีส่วนร่วม หรือ เป็นแกนหลักในการจัดการตนเองทุกประเด็น ที่ขบวนชุมชนท้องถิ่นทำงาน เช่น เป็นแกนหลักในการจัดการทรัพยากรชุมชน ฯลฯ ซึ่งการหนุนเสริมจะต้องดำเนินอย่างเป็นระบบต่อเนื่องและผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการบริหารแบบใหม่</p>
<p>3. การเชื่อมโยงหน่วยงาน : สร้างให้เกิดจุดเปลี่ยนที่สำคัญต่อการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานกับชุมชน โดยใช้พื้นที่รูปธรรมที่มีการโยงอย่างเป็นขบวนการที่เข้มแข็งแล้ว เป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้าใจ ให้นำไปสู่การปรับเปลี่ยนการทำงานแบบมีส่วนร่วม</p>	<p>3. การประสานงาน : ทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงระหว่างงานของขบวนชุมชนกับหน่วยงานภาคีในพื้นที่ เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจระหว่างขบวนชุมชนกับหน่วยงานภาคีในการทำงานร่วมกัน</p>
<p>4. จัดการข้อมูล : การใช้ข้อมูลเป็นเครื่องมือในการทำงาน นำข้อมูลมาจัดอย่างเป็นระบบ (ข้อมูลที่ได้รับการประมวลแล้ว) สามารถกุ่มสภาพพื้นที่ได้ เพื่อให้ข้อมูลเป็นพลังในการขับเคลื่อนงานและช่วยสร้างแนวทางพัฒนาให้เกิดแรงสะท้อนจากภายใน และช่วยตอบคำถามต่อสาธารณะได้</p>	<p>4. การติดตามประเมินผล : ควรมีบทบาทเป็นแกนนำในการผลักดันให้มีการสรุปบทเรียนในพื้นที่ เพื่อให้ขบวนชาวบ้านได้เกิดการทบทวนตัวเอง / กิจกรรมที่ชาวบ้านทำมาสามารถทำแล้วบรรลุวัตถุประสงค์</p>

สำหรับในเรื่องการรับรองสถานภาพองค์กรชุมชน ได้มีข้อคิดเห็นว่าการรับรองสถานภาพองค์กรชุมชนเป็นด้านบวกต่อขบวนการพัฒนาของชุมชน โดยต้องเน้นไปที่การมีส่วนร่วมของทุกๆ ฝ่าย ทั้งภาคชุมชนและหน่วยงานในท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นฐานของการพัฒนาที่สำคัญในการสร้างการยอมรับการทำงานร่วมกัน การรับรององค์กรชุมชนจะต้องเคลื่อนงานไปพร้อมๆ กับงานประเด็นอื่น เช่น การฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่น, สภาองค์กรชุมชน ฯลฯ การเชื่อมโยงงานเข้าด้วยกันเช่นนี้จะทำให้เห็นยุทธศาสตร์และทิศทางการเคลื่อนงานร่วมกันต่อไปได้ นอกจากนี้คณะอนุกรรมการฯ ยังได้มีข้อคิดเห็นเพิ่มเติม ดังนี้

1. การขยายผลเรื่องรับรองสถานภาพฯ ควรสนับสนุนให้พื้นที่ต้นแบบ (พื้นที่ดำเนินงานรับรองสถานภาพฯ ร่วมกับประเด็นงานอื่นๆ อย่างเข้มแข็ง) เป็นพื้นที่ขยายผลไปสู่พื้นที่ข้างเคียงและพื้นที่ที่สนใจจะเข้าร่วมดำเนินการ
2. สนับสนุนและสร้างให้เกิดการเรียนรู้งานรับรองสถานภาพฯ ในพื้นที่อย่างทั่วถึงต่อขบวนการชุมชนและหน่วยงานในระดับท้องถิ่น รวมถึงระดับนโยบาย (ใช้กระบวนการรับรองสถานภาพฯ เชื่อมโยงขบวนการชุมชนในพื้นที่เข้าด้วยกัน)
3. ในกระบวนการทำงานรับรองสถานภาพฯ ควรดำเนินงานให้ครบทั้ง 3 ฝั่งหะก้าว ได้แก่ การค้นหา ให้การรับรอง และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
4. ส่งเสริมให้เกิดการจัดระบบข้อมูลขององค์กรชุมชนที่ได้รับการรับรองสถานภาพฯ ให้เป็นศูนย์ข้อมูลท้องถิ่น เพื่อเป็นที่ศึกษาเรียนรู้ให้กับขบวนการชุมชนในพื้นที่
5. การเคลื่อนงานรับรองสถานภาพฯ ควรคำนึงถึงการติดตามความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้้องค์กรชุมชนที่อยู่ในพื้นที่เป็นฐานการทำงานให้กับการทำงานทุกๆ ด้าน
6. ในพื้นนำร่องเพื่อจัดตั้งเป็นสภาองค์กรชุมชน นอกจากจะพิจารณาจากรูปธรรมของการเคลื่อนงานในประเด็นต่างๆ แล้ว ให้มีการค้นหากลุ่มองค์กรชุมชนและให้การรับรองสถานภาพองค์กรชุมชนที่เข้มแข็งเพื่อเป็นพื้นฐานการทำงานที่สำคัญของ “สภาองค์กรชุมชนท้องถิ่น”

นอกจากนี้ คุณสุวัฒน์ คงแป้น ได้อธิบายถึงแนวทางการดำเนินงานของ สภาองค์กรชุมชนซึ่งจะเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างงานประเด็นที่มีอยู่ในพื้นที่ โดยจะเชื่อมโยงการทำงานกับกับสภาองค์กรชุมชนตำบล การเชื่อมโยงเครือข่ายระดับจังหวัด กับสภาองค์กรชุมชนจังหวัด การเชื่อมโยงระดับชาติกับคณะอนุ 67 คน และสู่ระดับนโยบาย ต่อไป ซึ่งสามารถอธิบายได้ตามแผนภาพ ดังนี้

ในช่วงคำของวันที่ 12 มิถุนายน 2550 ได้มีการสนทนาเกี่ยวกับความคืบหน้า/ความเป็นมาเกี่ยวกับสภาองค์กรชุมชน และวันที่ 13 มิถุนายน 2550 ได้มีการแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อกำหนดบทบาท สิ่งที่ต้องการให้ สนง.ภาค และชาติสนับสนุน กำหนดโครงสร้างของอนุกรรมการฯ และ พื้นที่รูปธรรมที่จะยกระดับสู่สภาองค์กรชุมชน โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

บทบาทอนุ 67

- เสริม/ประสาน/สนับสนุนเชื่อมโยงขบวนองค์กรชุมชนในจังหวัดภาคีพัฒนาในจังหวัด/จัดเวทีแลกเปลี่ยน แลกเปลี่ยน เอื้ออำนวยให้เกิดการพัฒนา การเรียนรู้ร่วมกัน
- จัดเวทีระดับภาคเพื่อร่วมวางขอบเขตกำหนดทิศทางร่วมกับกลุ่มจังหวัดภูมิภาค/เชื่อมโยงกับประเด็นงานที่ทำ
- ประชุมร่วมกับคณะกรรมการภาค/สพท.จว./ขบวนจังหวัด ทุกครั้งเพื่อร่วมตั้งข้อเสนอจากพื้นที่ เป็นข้อมูลในการหนุนเสริม เชื่อมโยงพื้นที่สู่นโยบาย-นโยบายสู่พื้นที่ พร้อมกับสนับสนุนการจัดการความรู้
- ประสานติดตาม หนุนเสริม(เวทีสัญจร)/กระตุ้นให้เกิดความร่วมมือในการทำงานพัฒนาแบบบูรณาการ/สนับสนุนการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ของจังหวัด/กลุ่มจังหวัด/ภาค พร้อมสนับสนุนให้เกิดการสรุปทบทวน เกิดการทบทวนตนเอง
- สร้างความเข้าใจในบทบาทของอนุฯ ให้กับขบวนชุมชน กลุ่ม/ภาคีต่างๆ ในจังหวัดให้ครอบคลุม ทั้งทุกกลุ่มจังหวัดและทำงานประเด็น รวมทั้งสร้างความเข้าใจให้กับหน่วยงานในจังหวัด

สิ่งที่อนุ67 ต้องการให้สำนักงานภาค/ชาติสนับสนุน

- เจ้าหน้าที่เป็นคณะทำงานร่วมกับอนุฯ 67 ในการทำงานในพื้นที่เป็นกองเลขาฯ ในการจัดทำข้อมูลทุกประเด็นนำข้อมูลการทำงานของอนุฯ เผยแพร่/เอื้ออำนวย การประชุมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง/มีคณะกรรมการเป็นทีมอำนวย การดำเนินงานร่วมกับ สนง.ภาค โดย สนง.ภาคเป็นจุดประสานรวบรวมข้อมูล
- งบประมาณหนุนเสริมที่ชัดเจน/แจ้งวงเงินงบประมาณและแนวทางการทำงาน ให้กับอนุฯ ทุกเรื่องเพื่อความโปร่งใส
- การประสานงาน(โดยเฉพาะภาคีภาครัฐ)
- การจัดการ/ระบบข้อมูล การจัดการที่เป็นปัจจุบัน เช่น ทำเว็บไซต์จังหวัด ข้อมูล อนุฯ 67
- จัดทำแผนปฏิบัติการ-แผนยุทธศาสตร์ร่วมกัน(แผน 1 ปี) พร้อมกับยกระดับความเข้มแข็งให้กับอนุฯ
- ติดตามประเมินผล/สร้างตัวชี้วัดการทำงานร่วมกันระหว่าง สนง.ภาค กับ อนุฯ โดยให้ขบวนองค์กรชุมชนมีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตาม

โครงสร้างของอนุกรรมการฯ 67 คน

- ใช้ระบบ 2 แบบได้แก่ รูปแบบทางการ(แต่งตั้ง) และแบบเครือข่ายการทำงาน โดยมีการหมุนเวียน 67 คน ไปเป็นบอร์ดชุดต่างๆ เช่น พอช. ศจท. พื้นที่ ฯลฯ
- มีประธานร่วมจาก 8 ภาคและมีเจ้าหน้าที่ พอช.เป็นกองเลขาจาก 8 ภาคและจาก ส่วนกลาง 2 คน
- มีอนุกรรมการเชิงประเด็นต่างๆ (ทรัพยากร เกษตรกร สวัสดิการ บ้านมั่นคง ที่ดิน ชุมชนชน แชนชุมชน)
- มีกรรมการย่อยได้แก่
 1. ฝ่ายอำนวยการ/ฝ่ายวางแผนเชิงยุทธศาสตร์
 2. ฝ่ายประสานงานประชาสัมพันธ์
 3. กองเลขาฯ 8 คน
 4. ประเมินผล/ตรวจสอบ

พื้นที่รูปธรรมที่มีอยู่จะยกระดับสู่สภาองค์กรชุมชนได้อย่างไร

- ใช้พื้นที่รูปธรรมเป็นศูนย์การเรียนรู้และขยายผลข้างเคียงและมีการ กำหนดแผนงาน/ระยะเวลาที่ชัดเจน เช่น แผน 1 ปี/3 ปี/5 ปี
- นำพื้นที่รูปธรรมเคลื่อนงานประเด็นต่างๆ นำมารับรองสถานภาพ องค์กรชุมชนและผลักดันสู่สภาองค์กรชุมชน/การใช้พื้นที่นำร่องที่ผ่าน งาน ศตจ.ปชช. เป็นตัวเชื่อมโยงให้เกิดการขยายพื้นที่
- ใช้ขบวนจังหวัดเป็นกลไกในการขับเคลื่อนร่วมกับอนุฯ67 + เจ้าหน้าที่+ภาคีพัฒนาเพื่อให้เกิดการขยายพื้นที่
- ประสานภาคี เครือข่ายงานประเด็น เปิดเวทีเรียนรู้ร่วมกัน
- ประเมินพื้นที่รูปธรรมเพื่อค้นหาจุดอ่อน-จุดแข็งเพื่อการวางแผน พัฒนา ยกระดับสู่สภาองค์กรชุมชน

สำหรับแนวทางการขับเคลื่อนงานระยะต่อไป คือ

1. ให้แต่ละภาคกลับไปทบทวนข้อเสนอ ของขบวนอนุกรรมการประสานงาน 67 คน พร้อมทั้งหาแนวทางในเชื่อมโยง ขบวนงานการฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่น ศจท.ปชช. การรับรองสถานภาพ และ สภาองค์กรชุมชน ทั้งในเชิงการ ปฏิบัติการและการบริหารจัดการ ให้แล้วเสร็จภายในเดือนมิถุนายน 2550 และส่งผู้แทนให้เข้าร่วมสังเคราะห์กับ กองเลขาฯ ประกอบด้วย 1) ผู้แทนภาคประชาชนภาคละ 1 คน 2) เจ้าหน้าที่ภาคภาคละ 1 คน 3) เจ้าหน้าที่ ส่วนกลาง 2 คน และกำหนดผู้ประสานงานของแต่ละภาค 1 คน ที่มาจากอนุกรรมการฯ ที่อยู่ในแต่ละภาค
2. นัดหมายการประชุมครั้งต่อไปปลายเดือนกรกฎาคม 2550